

A pálinka folklórja

Dr. Balázs Géza
egyetemi tanár
ELTE

Szólások

- Pálinkás/Mézespálinkás jó reggelt!
- Kejjetek fő, mert már nem jó a pálinka! (Bag)
- Hozz bort a magyarnak, pálinkát a tótnak (Nagyszalonta)
- Meggyuladt benne a pálinka.
- Megócsul a pálinka
- Tiszta, mint az ákovita.
- Egy liter sem használ jobban, mint egy pohár.
- Ezt is úgy csinálták egy üveg pálinkáért.

Koccintáskor

- Koma, ez jobb, mint a tavalyi. – Mitől lett volna jobb? – Mert a tavalyi elfogyott.
- Dicsértessék!
- Iggyunk, hogy pirosodjunk!

Népdal

Jobb a bor, jobb a bor, jobb a pálinkánál,
A magyar menyecske a népet lánykánál.

Pálinkát iszom én, nem bort, Egyék a fene mind
sógor. Bort iszom én, nem pálinkát, Asszonyt
szeretek, nem leányt. (1905)

A pálinka nem rozsdás, Jobb mint a káromkodás.
Ha pálinka nem volna, Részeg asszony sem
volna... (1905)

Táncszó

- Szöktesd, szöktesd Marikát, Ad az anyja pálinkát.

Húsvéti locsolóvers

- Az ajtóban állok, Az asztalon pályinkát látok. Ha nem adnak belőle, Nem jövök jövőre! Kellemes húsvéti ünnepeket kívánok.

Monda

- A mohácsi magyarok mesélik, hogy az Úr a városukba küldte Mátyást jeget törni, a szekcsiek azonban eléje állottak, pálinkával itatták. A lekenyerezés után Mátyás visszafordult, a váravárt jégtörés elmaradt. Ezután Isten Gergelyt küldte a földre, őt meg a báriak borral tartották vissza.

Anekdota

- Valamely falu tudós orvosa egy alkalommal olyanképpen próbálta szemléltetni a pálinka káros és elrettentő hatását az élő szervezetre, hogy előbb vízbe, utána pedig pálinkával töltött pohárba földi gilisztát helyezett, amely azonnal belepusztult a pálinkába.
- „Látjátok?” - kérdezte.
- „Látjuk ám, doktor úr” - mondta valaki, majd folytatta: „Tudja-e a doktor úr, hogy nekem azé nincs gelesztám, mer iszom pálinkát!”

Hunyady Sándor Krúdy-anekdota

- „Nagyon régen történt, unalmas békében, hogy Krúdy Gyula egy éjszaka az Erdélyi borozóban ült. Az asztalán egy pohár dupla diópálinka. Elmegy előtte egy jó barát, barátságosan köszönti:
- Hányadik már a pohár?!
- A huszadik! – felelte Krúdy mély gordonkahangján.
- A huszadik?! Ejnye, aztán hogy érzed magad tőle, édes Gyulám?!
- Mint egy diófa! – mondta a költő csöndes mélabúval. És letámasztotta állát az öklére. Szép, ezüst fejét egy kicsit mindig oldalt tartotta. Csakugyan olyan méltóságos és hallgatag volt, mint egy lombos diófa.”

Találós kérdés

- - Szagát nem érzi, színét nem látja, hogy dönti el 50 méterről, hogy pálinkát isznak?
- - ?
- - Ha vizet isznak, kiloccsantanak belőle a földre, ha pálinkát, megtörlik az üveg száját és isznak.

Pálinka az irodalomban

Simon István: A pálinkások esete, 1947.

Főzték a cseresznyét, a szilvát,
a seprőt s mai még akadt.
Eresztették a jó pálinkát
 nálunk az atyafiak.
Vizes-hordó, egy üst, pár rézcső,
rozzant katlan és kész a mű;
s havas éj, lehetőleg késő!
 De a finánc jószemű.

Milyen orra van a fináncnak!
Csak a levegőbe szagolt,
s már célba is vette a házat,
 hogyan hol főznek, tudta jól.
Föl kellett a bírónak vinni
tragacson a szerkezetet,
s hozzá még kétszáz forintnyi
 büntetést is kivetett.

De új seprő lett, szilva érett –
pocsékba az csak nem marad!
S belengte megint a vidéket
 a finom pálinkaszag.
A finánc lecsapott, és újra
vele ment a katlan, a réz.
S a bírónál négyszáz forintra
 ugrott már a büntetés.

Fájt annyi pénz a két szomszédnak,
és fájt, hogy pálinka se lesz.
De mit tudnak ők három-négy nap:
 egyikük üstöt szerez,
a másik a csöveket adta,
s pálinka lett a cefre-gőz.
Csöppent a szesz-csöpp, de a szagra
 megint jött az ismerős.

S most már a vármegye ítelt a
két pálinkás bűnös felett.
Két-kétezer kemény forintra
szabta az ítéletet,
s a szerkezet lefoglalása
következett ezen felül,
ami (e réztelen világban)
megint ezerbe kerül.

Álltak rémülten és számolták,
hogyan rámegegy egy tinó, hízó.
S eskü tétetett, hogy pálinkát
nem főznek már – a bíró.

Mert ha mégegyszer rajtakapják,
dörmögte, egyiküket is,
oda a személyi szabadság –
útjuk a börtönbe visz.

Jöttek kifelé szomorkásan
az ajtón a jó földiek,
hallgatták, hogy a zuzmorában
az ablak hogyan zizeg.
Aztán egyikük megszólalt, még
a lépcsőn lefelé jövet:
tudunk-e majd szerezni,
szomszéd,
ollan prima rézcsövet...?

Köszönöm a figyelmet!